

**Advies van de Adviesraad Sociaal Domein De Bilt
m.b.t. opstellen nieuw Collegeprogramma voor de gemeente de Bilt**

Burgemeester en fracties van de Gemeente De Bilt
Postbus 300
3720 AH Bilthoven

Maartensdijk: 16 maart 2022

Geachte burgemeester en raadsleden,

Vandaag vinden er weer gemeenteraadsverkiezingen plaats. Daarna wordt er een nieuw College geformeerd. Voor de burgemeester en de raadsleden heeft de ASD een advies opgesteld. Dit advies is gebaseerd op een eerder door ons gegeven advies van 4 augustus 2021 aan de politieke partijen. Het advies gaat over een 7-tal aandachtsgebieden :

1. Lokale verankering versus regionalisering en recentralisatie
2. Inclusieve Samenleving en VN Verdrag "Rechten mensen met een beperking".
3. Mantelzorg, toegankelijkheid en kwaliteit van WMO voorzieningen.
4. Bevordering cliëntondersteuning en cliëntparticipatie.
5. Jeugdzorg
6. Participatiewet
7. Wonen, zorg en welzijn.

In het navolgende zullen we dit nader toelichten. Mochten er vragen zijn of een nadere toelichting nodig zijn dan zijn wij daartoe altijd bereid.

OVERZICHT VAN DE SPEERPUNTEN / AANDACHTSPUNTEN

1 Lokale Verankering versus regionalisering en recentralisatie

Veel onderwerpen worden vanuit efficiency en bovengemeentelijke noodzaak tot afstemming opgeschaald naar een hoger besluitvormingsniveau. Soms is er sprake van lokaal verlengd bestuur, soms zijn er regionaal bindende afspraken. Vaak is het opgeschaalde niveau een lappendeken van organisaties en bevoegdheden met sterke tendensen naar een vierde (formele) bestuurslaag.

Om de band tussen kiezer en gekozene te versterken is het zaak om een goed evenwicht te vinden tussen lokale verankering en regionale noodzaak. Betrek inwoners én ervaringsdeskundigen meer bij deze processen en laat zien dat zij invloed hebben.

Kortom, zorg voor een versterking van de lokale democratie en maak het mogelijk dat burgers meer betrokken worden bij besluitvormingsprocessen.

2 Inclusieve Samenleving en VN Verdrag “Rechten mensen met een beperking:

Het ondertekenen van het VN-verdrag “rechten van mensen met een beperking” door Nederland dient méér zichtbaar te worden in de gemeente De Bilt. De inclusieve samenleving waarin iedereen kan meedoen is immers een recht geworden. Dit geldt zowel op materieel gebied als immaterieel gebied.

- Op materieel gebied wordt gewezen op een goede toegankelijkheid van gebouwen, sportparken en andere publieke voorzieningen (o.a. kieslokalen).
- Op immaterieel gebied is er aandacht gekomen voor bijzondere doelgroepen. (laaggeletterden, LHBTIQ+, inburgering statushouders, mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, maatschappelijke opvang en beschermd wonen, etc.).

De gemeente dient het implementatieplan ten aanzien van het VN-verdrag meer handen en voeten te geven. Voor de uitvoering ervan dient voldoende geld beschikbaar gesteld te worden. Maar het Plan dient ook uitgedragen en geïmplementeerd te worden op alle terreinen van het beleid van de gemeente.

3 Mantelzorg, Toegankelijkheid en Kwaliteit van WMO-voorzieningen

3.1 Mantelzorgers

Mantelzorg is van grote betekenis in het leven van kwetsbare burgers en hun naasten. Jaarlijks zijn in onze gemeente zo'n 13.000 mantelzorgers actief en besteden zij ruim 3.9 miljoen uur aan hun mantelzorgtaken. Samen verrichten zij dus een berg werk. De aanvankelijke afschaffing van de mantelzorgwaardering is voor 2021 weliswaar terug gedraaid, maar voor de jaren daarna blijft het onzeker.

Ons advies is dan ook om mantelzorgers nog beter te ondersteunen door:

- De Rijksgelden te oormerken en die structureel in te zetten voor ondersteuning van de mantelzorgers.
- Opzetten en uitbreiden van deskundigheidsbevordering, cursussen, creëren van bijeenkomsten waar gezelligheid en uitwisseling van ervaringen centraal staan.
- Respijtzorg meer aandacht geven. Zorg dat op lokaal c.q. regionaal niveau voorzieningen beschikbaar komen om mantelzorgers even op adem te laten komen.

3.2 Toegankelijkheid En Kwaliteit WMO-voorzieningen

Een van de belangrijkste knelpunten is de veronderstelde zelfredzaamheid van mensen. Nederland heeft meer dan 2 miljoen laaggeletterden, waaronder burgers met een verstandelijke beperking en ouderen die niet of nauwelijks uit de voeten kunnen met de digitale versnelling die de overheid (maar ook andere organisaties zoals banken) heeft ingezet. Juist mensen die onvoldoende zelfredzaam zijn, hebben hulp van de overheid nodig of in ieder geval dat de overheid zorgt voor voldoende hulp op dit gebied.

Toegankelijkheid van voorzieningen is daarom een belangrijk aandachtspunt. Niet elke burger is voldoende in staat om zelf te weg te vinden in het doolhof van hulpverlening. In het verlengde hiervan ligt de noodzaak om op tijd de juiste hulp te bieden. Vroeg signalering en preventieve voorlichting kunnen hier ondersteunend bij zijn.

Daarbij is niet alleen de fysieke vindbaarheid van belang, maar ook de attitude waarmee de burger tegemoet wordt getreden. Houding, gedrag en empathisch vermogen zijn daarbij sleutelbegrippen en zijn nauw verbonden met de inclusieve samenleving.

4 Bevordering Cliëntondersteuning En Clientparticipatie

Zodra een inwoner een beroep doet op het Sociaal Team om hulp of ondersteuning te krijgen, kan deze zich laten ondersteunen door een onafhankelijke derde. Juridisch is vastgelegd dat de gemeente / het Sociaal Team de melding bevestigt en de burger bericht dat hij een persoonlijk plan kan maken en recht heeft op onafhankelijke cliëntondersteuning. Hierop dient gewezen te worden. Dit blijkt niet altijd het geval te zijn.

Benoem als gemeente verder een onafhankelijk klachtencoördinator voor het gehele sociale domein met doorzettingskracht en met een transparante publieke verantwoording.

5 Jeugdzorg

5.1 Jeugd Domein

Terugdringen / voorkomen van wachtlijsten in de Jeugd-GGZ vooral voor personen met een gecompliceerde hulpvraag. Werken vanuit cliëntperspectief blijft sterk achter. Anders gezegd niet de leefwereld van cliënten lijkt centraal te staan maar de systeemwereld is de werkelijkheid waarin de client zich moet voegen. Op dit terrein is een omslag nodig in beleid en zorgaandacht. Voor de leeftijdscategorie 18+ en 23- is extra aandacht noodzakelijk. Kwetsbare jong volwassenen kampen nog met de nodige knelpunten in samenhang met de Participatiewet.

5.2 Wachtlijsten en Kostenexplosie

In 2015 heeft het Kabinet onder meer de Jeugdzorg gedecentraliseerd naar de gemeenten. In verband met veronderstelde kostenbesparingen (dicht bij de burger) ging de decentralisatie gepaard met een forse budgetkorting. Na 5 jaar kan worden geconstateerd, dat deze decentralisatie niet aan de verwachtingen heeft voldaan getuige de grote financiële tekorten en de forse toename van de wachtlijsten.

Een van de antwoorden hierop was het rapport "De Biltse Aanpak". Knelpunt hierbij is, dat gemeenten een zorgplicht en betalingsplicht hebben terwijl derden ongeclausuleerd kunnen doorverwijzen. Het verdient aanbeveling om nog meer in te zetten op de uitgangspunten zoals verwoord in "De Biltse Aanpak". Zeker waar het de doorverwijzingen betreft. Met huisartsen zouden duidelijker afspraken moeten worden gemaakt. Ook het meer stimuleren en benutten van voorliggende voorzieningen is belangrijk. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de rol van sportvoorzieningen en buurthuizen. Monitoring van wachtlijsten blijft belangrijk evenals het stimuleren van zorgaandacht in het onderwijs en het wegnemen van drempels voor samenwerking met jeugdzorg.

6 Participatiewet

6.1 Werk en Inkomen

Betekenisvol werk en een rechtvaardig inkomen zouden vanzelfsprekend moeten zijn voor iedere burger. Werk is meer dan alleen een inkomen. Werk is de sleutel tot bestaanszekerheid, waardering, respect en tot deelname aan de samenleving. Met werk zijn mensen in staat een zelfstandig bestaan op te bouwen en hun talenten te ontwikkelen.

Wij vinden het van belang dat de gemeente een overeenkomst gaat sluiten met lokale ondernemers om voldoende arbeidsplaatsen te creëren voor mensen die (langdurig) aangewezen zijn op een uitkering. Het zogenoemde Granieten Bestand. Daarnaast vragen wij aandacht voor de ZZP-ers en flexwerkers. In het huidige Corona herstelplan is hier onvoldoende aandacht voor.

6.2 Armoedebestrijding en Schuld Hulpverlening

Kinderen uit arme gezinnen komen al vroeg op achterstand blijkt uit nieuw onderzoek van de Erasmus Universiteit. Kansenongelijkheid ontstaat al in de vroege jeugd. Het maakt dus nogal wat uit waar je wieg staat. De verschillen tussen de armste kinderen en de rijkste kinderen is groot. De tweedeling is de samenleving neemt toe, ook in onze gemeente..

Verder vormen stress en eigen regie geen goede combinatie. De gemeente dient rekening te (laten) houden in haar dienstverlening met de impact van (chronische) stress op het gedrag van mensen; de inwoner centraal en niet de regels. Het beeld dat mensen niet gemotiveerd zijn, verandert als je invloed van stress erkent. Van belang is ook te kijken in dit verband naar de eigen rol van de overheid (stapelende boetes) bij dit probleem.

Als mensen in een participatie/re-integratietraject zitten, dient er aandacht te zijn voor achterliggende problematiek, zoals schulden, scheiding en mentale problematiek. Eerst deze problemen oplossen, zodat deze mensen met een gerust hart aan het werk kunnen.

7 Wonen Zorg en Welzijn

Landelijk is er veel aandacht voor dit beleidsterrein. Er is een task force ingesteld en ook op Provinciaal niveau (KUS) wordt er nu meer aandacht voor gevraagd, zowel bij de gemeentes als betrokken partijen. Als ASD zijn wij bereid om hierover mee te denken en de gemeente van advies te voorzien.

7.1 Participatieproject "Samenwerken aan Wonen"

Landelijk, maar zeker ook in onze gemeente staat de betaalbaarheid (koopwoningen, vrije sector huur) en beschikbaarheid (sociale huurwoningen) sterk onder druk. De woningmarkt is voor veel inwoners een drama geworden. De gemeente heeft als ambitie uitgesproken om 1000 nieuwe woningen te realiseren.

Naar onze mening wordt de scherpste en de urgentie van het woningvraagstuk onvoldoende onderkend. De stem van de woningzoekenden komt nauwelijks naar voren. Degenen die al wonen (gevestigde belangen) hebben niet zo'n grote bereidheid tot nieuwe woningbouw. Dit leidt al snel tot het Nimby Effect:

Er bestaat een zeer sterke neiging om alles met alles te verbinden. Woningbouw moet onder meer voldoen aan: ecologische uitgangspunten, landschap en cultuurhistorie, architectonisch, duurzaamheid, klimaatadaptie, milieu gezondheid en veiligheid, differentiatie, biodiversiteit etc. Door alles met alles te verbinden en veel voorwaarden te stellen aan woningbouw ontstaat er een erg stroperig geheel hetgeen ten koste gaat van de urgentie en de snelheid. Met andere woorden: zet in op een versnelling van de bouwprojecten. Ook transformatie van bestaande (kantoor)gebouwen naar woningen kan daarbij meer worden gestimuleerd.

7.2 Bestrijding Eenzaamheid en Stimuleren Sociale Cohesie

Stimuleren van een goede sociale infrastructuur en het bevorderen van verbindingen tussen generaties in wijken en buurten. Hiermee wordt bijgedragen aan vitaliteit, hebben jongeren een plek om te wonen, is er een krachtig sport- en verenigingsleven en is er bestaansrecht voor voorzieningen zoals scholen en winkels.

Niet iedereen is in staat tot zelfredzaamheid en beschikt over een sociaal netwerk. Eenzaamheid (het onvermogen om mee te doen) is een groot maatschappelijk probleem. Bestrijding hiervan de komende jaren is zeer relevant en van het hoogste belang. De eerste stappen zijn geruime tijd geleden gezet tijdens de Werkconferentie Eenzaamheid. Dit initiatief dient verder de komende jaren te worden

7.3 Stimuleer Verbindingen via Woonzorgzones

Ontwikkel met het oog op de demografische trends (dubbele vergrijzing) nieuwe woonvormen voor de nieuwe generatie ouderen. Hou bij het ontwikkelen van nieuwe woonvormen niet alleen rekening met individuele zelfredzaamheid, maar ook met projecten waarbij “samenredzaamheid” uitgangspunt is. Zorg voor flexibele- en toekomstbestendige concepten. Toets als gemeente alle (nieuwbouw) bouwaanvragen op het criterium levensloopbestendigheid. Neem daarbij de samenhang met de openbare buitenruimte mee.

Benoem ook een seniorenmakelaar c.q. verhuiscoach. Iemand die ouderen kan ondersteunen bijvoorbeeld door het geven van adviezen of de huidige woning voldoende zorggeschikt is (de thuishet). Ook iemand die verhuisadviezen geeft en zorgt voor verhuisbegeleiding

Dit advies gaat over het beleidsterrein van het Sociaal Domein. Alleen raakt dat terrein ook de andere beleidsterreinen van de gemeente. Met dit advies hebben we hier aandacht voor gevraagd. Wij hopen u hiermee voor dit moment naar behoren te hebben geadviseerd en wachten uw reactie met belangstelling af.

Met vriendelijke groet,

Hans Voogt
Voorzitter Adviesraad Sociaal Domein De Bilt